

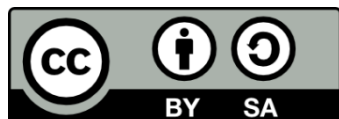

Διγλωσσία και Εκπαίδευση

Ενότητα 5: Διγλωσσία και Ζητήματα Εκπαίδευσης

Διδάσκουσα: Ρούλα Τσοκαλίδου

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

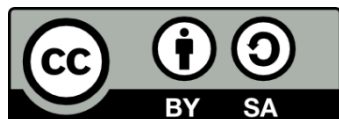

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τίτλος: Διγλωσσία και Ζητήματα Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Δίγλωσσα παιδιά στο ελληνικό σχολείο.
2. Γιατί όχι «αλλόγλωσσα παιδιά»;
3. Προσεγγίσεις στην εκπαίδευση και την εθνοτική ετερότητα - Η προσέγγιση της αφομοίωσης.
4. Η προσέγγιση της ενσωμάτωσης.
5. Η Πολυπολιτισμική προσέγγιση.
6. Η Αντιρατσιστική προσέγγιση.
7. Διαπολιτισμική προσέγγιση/ Πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία/ μάθηση.
8. Μας αφορά η πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία;
9. Τι σημαίνει «κάνω τις γλώσσες και τις εμπειρίες των παιδιών ορατές» στην τάξη μου;

Σκοποί ενότητας

- Να εισάγει τους/ τις φοιτητές/ ριες στις διαφορετικές προσεγγίσεις της ετερότητας στην εκπαίδευση.
- Να συνδεθεί η διγλωσσία με την πραγματικότητα των παιδιών στο ελληνικό σχολείο.
- Να ευαισθητοποιήσει τους/ τις φοιτητές/ ριες σε θέματα που αφορούν την ενίσχυση των δίγλωσσων παιδιών.
- Να προτείνει μια «πολιτισμικά ευαισθητοποιημένη» εκπαιδευτική διαδικασία.

Δίγλωσσα παιδιά στο ελληνικό σχολείο (1)

- Η πλειοψηφία των παιδιών γνωρίζουν και την ελληνική και την αλβανική γλώσσα (με μειωμένη ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου στην αλβανική), αλλά η διγλωσσία τους μένει «αφανής» (Τσοκαλίδου, 2005) [\[3\]](#).
- Οι όροι «αλλόγλωσσα», «αλβανάκια» ή «ξένα» είναι, τουλάχιστον, λανθασμένοι ή ανεπαρκείς...

Δίγλωσσα παιδιά στο ελληνικό σχολείο (2)

- Τα παιδιά που έχουμε στις τάξεις μας είναι εντέλει δίγλωσσα, ακόμη κι αν η διγλωσσία τους βρίσκεται σε πρώιμο ή μεταβατικό (υπό εξέλιξη) στάδιο.
- Στην ουσία η διγλωσσία, εκτός από την επικοινωνιακή της διάσταση, έχει μια σημαντική κοινωνική και συναισθηματική διάσταση.
- Αφορά την εκπαίδευση όλων των παιδιών.

Γιατί όχι «αλλόγλωσσα παιδιά»;

- Ο όρος παραπέμπει σε αντιμετώπιση της γλώσσας ή των γλωσσών καταγωγής του παιδιού ως κάτι «άλλο» ή ξένο και όχι ως αυτό που είναι, δηλαδή η δική τους γλώσσα.
- Ο όρος παραπέμπει σε περιθωριοποίηση των δίγλωσσων παιδιών.
- Ο όρος εντέλει δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα των δίγλωσσων παιδιών.

(Τσοκαλίδου, 2012) [\[6\]](#)

Προσεγγίσεις στην εκπαίδευση και την εθνοτική ετερότητα - Η προσέγγιση της αφομοίωσης

- Η ύπαρξη της εθνότητας «παθολογική κατάσταση».
- Η μετάδοση γνώσεων με μονογλωσσικό και μονοπολιτισμικό τρόπο.
- Στόχος: η γρήγορη αφομοίωση των παιδιών.
- Η διδασκαλία άλλων γλωσσών γίνεται σε βάρος της επίσημης γλώσσας του κράτους και του σχολείου.

Η προσέγγιση της ενσωμάτωσης

- Αναγνώριση ότι κάθε μεταναστευτική ομάδα είναι φορέας πολιτισμού.
- Η αναγνώριση της πολιτισμικής ετερότητας γίνεται ανεκτή όσο δεν εμποδίζει την ενσωμάτωση.

Η Πολυπολιτισμική προσέγγιση

- Το «χωνευτήρι δεν χωνεύει».
- Η κοινωνία αποτελείται από διαφορετικές ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.
- Τις ομάδες ενώνει η πολιτική εξουσία του κράτους.
- Τα παιδιά θα πρέπει να είναι περήφανα για την καταγωγή τους.
- Καλλιέργεια σεβασμού, προσέγγιση κοινωνικών φαινομένων από ποικίλες οπτικές κι όχι μόνο από την κυρίαρχη.

Η Αντιρατσιστική προσέγγιση

- Καλεί προς αλλαγή τόσο τις δομές της εκπαίδευσης, όσο και τις ατομικές στάσεις.
- Ισότητα, δικαιοσύνη και χειραφέτηση.

(Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Τσιάκαλος, 2000 [\[4\]](#)).

Διαπολιτισμική προσέγγιση/ Πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία/ μάθηση (1)

- Δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης, αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα στις διάφορες ομάδες.
- Πολυπολιτισμικότητα ως προνόμιο.
- Πεδίο αναφοράς: η άμεση εμπειρία παιδιών.
- Αμοιβαία επίδραση πολιτισμών.

Διαπολιτισμική προσέγγιση/ Πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία/ μάθηση (2)

- Επανεξέταση και διεύρυνση κοινωνικοκεντρικών και εθνοκεντρικών κριτηρίων σχολείου.
- Διεύρυνση οπτικής για πολιτισμό, **εκπαίδευση για ενσυναίσθηση**, ή την κατανόηση της διαφορετικότητας.

Διαπολιτισμική προσέγγιση/ Πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία/ μάθηση (3)

- Εκπαίδευση για αλληλεγγύη.
- Εκπαίδευση για διαπολιτισμικό σεβασμό.
- Εκπαίδευση εναντίον του εθνικιστικού τρόπου σκέψης, εξάλειψη εθνικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων.

Μας αφορά η πολιτισμικά «ευαισθητοποιημένη» διδασκαλία;

- Σύνδεση με τις πραγματικές ζωές των παιδιών.
- Σύνδεση με τις κοινότητες και τις οικογένειες των παιδιών.
- Ανάπτυξη γλωσσομάθειας και κριτικής σκέψης όλων των παιδιών της τάξης μας.
- Προετοιμασία όλων των παιδιών για έναν πολυπολιτισμικό κόσμο.

Τι σημαίνει «κάνω τις γλώσσες και τις εμπειρίες των παιδιών ορατές» στην τάξη μου;

- Μια συνεχής διαδικασία ανακάλυψης νέων τρόπων προσέγγισης της γνώσης.
- Μια διαρκής διερευνητική αλληλεπίδραση ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά.
- Κάνω ορατά τα ίδια τα παιδιά.
- Δίνω θέση στις άλλες γλώσσες και τους πολιτισμούς στο σχολείο.

Βιβλιογραφία

- [1] Κουτσογιάννης, Δ. & Τσοκαλίδου, Ρ. (2008γ). Διγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση: αρχές σχεδιασμού μιας παρέμβασης. Στα Πρακτικά της Ημερίδας (10-11/12/2007) *Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό*. Θεσσαλονίκη: Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο (γυμνάσιο), 69-78.
- [2] [Νικολάου, Γ. \(2000\). Ένταξη και Εκπαίδευση των Αλλοδαπών Μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.](#)
- [3] Paradis, J. & Nicoladis, E. (2007). The influence of dominance and sociolinguistic context on bilingual preschoolers' language choice. *The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10, 277-297.
- [4] [Τσιάκαλος, Γ. \(2000\). Οδηγός αντιρατσιστικής εκπαίδευσης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.](#)
- [5] Τσοκαλίδου, Ρ. (2005). Η αφανής διγλωσσία στο ελληνικό σχολείο. *Επιστήμες αγωγής* 3, 37-50.
- [6] [Τσοκαλίδου, Ρ. \(2012\). Χώρος για δύο. Θέματα Διγλωσσίας και Εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζυγός.](#)

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ρούλα Τσοκαλίδου.
«Διγλωσσία και Εκπαίδευση. Ενότητα 5. Διγλωσσία και Ζητήματα
Εκπαίδευσης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS345/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Αφροδίτη Στοϊνίτση
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014- 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

